INSTYTUT BADAŃ EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Protokół z III posiedzenia
Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty

im. Komisji Edukacji Narodowej

13 marca 2025 r. godz.11:00

w siedzibie
Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego

ul. Górczewska 8

Członkowie Rady uczestniczący w posiedzeniu:

1. Przewodniczący – prof. dr hab. Zbigniew Marciniak
2. Pierwszy Wiceprzewodniczący – dr Tomasz Gajderowicz – IBE PIB
3. Druga Wiceprzewodnicząca – prof. Inetta Nowosad – Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (KNP PAN) – Członkini Rady
4. Elżbieta Strzemieczna – sekretarz Rady – IBE PIB
5. Józefa Bałachowicz – Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (KNP PAN) – Członkini Obserwatorka Prac Rady
6. dr Karol Dudek-Różycki – Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych – Członek Rady
7. Adam Dżumaga – Konfederacja Lewiatan – Członek Rady
8. dr Justyna Józefowicz – Ośrodek Rozwoju Edukacji – Członkini Obserwatorka Prac Rady
9. Mirosław Wojciech Kowalczyk – Rada Dyrektorów Szkół Podstawowych i Liceów Ogólnokształcących – Członek Rady
10. prof. Anna Beata Kwiatkowska – Rada ds. Informatyzacji Edukacji MEN – Członkini Rady
11. Adam Makowski - Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki – Członek Rady
12. dr hab. Barbara Marcinkowska – Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich – Członkini Rady
13. Monika Nowak – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Członkini Rady
14. Dorota Obidniak – Związek Nauczycielstwa Polskiego – Członkini Rady
15. Lesław Ordon – Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" – Członek Rady
16. Marek Pleśniar – Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO) – Członek Rady
17. Michał Płotek – Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych – Członek Rady
18. Marcin Podlewski – Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania – NSZZ "Solidarność" – Członek Obserwator Prac Rady
19. Mariusz Potasz – Rada Dyrektorów Szkół Podstawowych i Liceów Ogólnokształcących – Członek Rady
20. Wojciech Radziwiłowicz – Fundacja Odyssey of the Mind Polska – Członek Rady
21. Agata Saracyn – Unia Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza – Członkini Rady
22. Renata Smyczyńska – Rada Dyrektorów Przedszkoli – Członkini Rady
23. Aneta Tombarkiewicz Olszewska – Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych – Członkini Rady
24. Dorota Twarowska – Sekcja Wydawców Edukacyjnych Polskiej Izby Książki – Członkini Rady
25. Elżbieta Urbańska-Golec – Rada Dyrektorów Szkół i Placówek Szkolnictwa Branżowego – Członkini Rady

26. Monika Wojciechowska – Rada Edukacji Finansowej – Członkini Rady
27. dr Jarosław Wowak – Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów SNaP – Członek Rady
28. Urszula Woźniak – Związek Nauczycielstwa Polskiego – Członkini Obserwatorka Prac Rady
29. Katarzyna Zychowicz – Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej – Członkini Rady

Obecni poza członkami Rady:

1. Ministra Katarzyna Lubnauer – Ministerstwo Edukacji Narodowej
2. dr Jędrzej Witkowski – IBE PIB
3. Kinga Białek – IBE PIB
4. Magdalena Radwan-Röhrenschef – IBE PIB
5. Marcin Marciniak-Mierzejewski – IBE PIB
6. Aleksandra Kowalska – IBE PIB
7. Joanna Lewczuk – IBE PIB

Obserwatorzy prac Rady z administracji rządowej uczestniczący w posiedzeniu:

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej
2. Ministerstwo Sportu i Turystyki
3. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
4. Ministerstwo Cyfryzacji
5. Ministerstwo Klimatu i Środowiska
6. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
7. Ministerstwo Sprawiedliwości
8. Ministerstwo Finansów
9. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
10. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
11. Ministerstwo Obrony Narodowej

Członkowie Rady nieuczestniczący w posiedzeniu:

1. Marzenna Habib – Ośrodek Rozwoju Edukacji – Członkini Rady
2. Hanna Pruchniewska – Związek Miast Polskich – Członkini Rady

Powitanie

Pani Ministra Katarzyna Lubnauer powitała Członków Rady i podziękowała za dotychczasowy wkład w pracę nad wdrażaniem reformy oświaty, życząc dalszej owocnej pracy.

1. **Rozpoczęcie posiedzenia i omówienie porządku obrad – Przewodniczący Rady prof. dr hab. Zbigniew Marciniak**

Przewodniczący Rady powitał przybyłych i rozpoczął III posiedzenie Rady. Omówiony został porządek obrad Rady i przyjęty bez głosów sprzeciwu.

2. **Przedstawienie stanu prac IBE PIB nad reformą edukacji przez Pana Dyrektora Tomasza Gajderowicza, Wiceprzewodniczącego Rady**

Wiceprzewodniczący Rady przedstawił aktualny stan prac nad tworzeniem rozwiązań, które będą przedkładane Radzie do zaopiniowania. Wyjaśnił, że w materiałach przesyłanych Członkom Rady znajdują się zarówno opinie zespołu eksperckiego, jak i opinie prawników IBE PIB, z czego wynikły zmiany w przesłanych Radzie materiałach. Poinformował o powołaniu wszystkich zespołów przedmiotowych do pracy nad podstawą programową. Zespoły rozpoczęły już prace nad nowym formatem podstawy programowej zgodnie z wytycznymi, które Rada przyjęła na II posiedzeniu. Ponadto IBE PIB powołało zespoły eksperckie, które wypracowują kolejne rozwiązania. Na posiedzeniu Rada zapozna się z materiałami dotyczącymi funkcji wychowawczej szkoły. Na kolejnych posiedzeniach przedstawione zostaną do dyskusji rozwiązania dotyczące oceniania w szkole oraz ośmiu filarów reformy.

3. **Sprawozdanie z prac nad założeniami i kierunkami zmian w ramowych planach nauczania szkoły podstawowej wraz z przyjęciem stanowiska Rady**

W dyskusji wzięła udział Pani Minister Katarzyna Lubnauer, w szczególności odnosząc się do następujących spraw.

a) Pani Minister poinformowała, że trwają prace nad zmianą podstawy programowej wychowania fizycznego. Podczas rozmów z ekspertami pojawiła się kwestia odciążenia planu lekcji dzieci z klas 7-8 poprzez przesunięcie jednej lekcji W-F do klas młodszych. Specjaliści wskazują, że dzieci z klas 2 i 3 chętniej uprawiają sport i dobrym pomysłem będzie dołożenie po jednej godziny lekcyjnej W-F w tych klasach, prowadzonego przez nauczyciela wychowania fizycznego. Takie działanie pozwoliłoby również na prowadzenie testów diagnozujących zmiany kondycji fizycznej uczniów w czasie. Liczba godzin lekcji prowadzonych przez nauczyciela wychowania fizycznego w szkole podstawowej pozostałaby taka sama, jak dotychczas. Zmiana będzie jednak możliwa dopiero po zmianie odpowiednich ustaw.
Celem wprowadzanych zmian jest jak najwcześniejsze zachęcanie dzieci do aktywności fizycznej oraz monitorowanie ich postępów. Jest to zgodne z sugestią IBE PIB by bardziej równomiernie rozłożyć obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych klasach, w tym odciążenie uczniów klas 7-8.

   Pani Minister poinformowała też, że podczas jej spotkania z ekspertami IBE PIB padł postulat, by w klasach 1-3 muzyki uczył muzyk, a W-Fu uczył nauczyciel W-F. Spowodowałoby to jednak utratę podstawowej wartości nauczania zintegrowanego, czyli nauczyciela, który holistycznie patrzy na dziecko i kształtuje jego edukację. Wśród ekspertów byli też nauczyciele nauczania początkowego z klas 1-3, którzy wyrazili przekonanie, że są do nauczania zintegrowanego dobrze przygotowani, ponieważ znają metodykę nauczania matematyki, muzyki, plastyki itd. Ten temat omawiany był też podczas współpracy z jedną z warszawskich uczelni, przy okazji studiów podyplomowych dla nauczycieli, na które zgłasza się wielu chętnych. Studia te dotyczą metodyki nauczania matematyki w klasach 1-3. Z rozmów tych wynika, że należy wzmacniać wiedzę i przygotowanie nauczycieli klas 1-3, a nie się ich pozbywać lub kwestionować ich kwalifikacje.

b) Pani Minister odniosła się do kwestii tygodnia projektowego, która była dyskutowana przez Radę na poprzednim posiedzeniu. Z punktu widzenia pracy w szkole jest to moment przesilenia, gdy młodzież już jest dawno po wakacjach, a do ferii zimowych jest jeszcze daleko. Stąd też odwrócenie w tym momencie porządku szkolnego może być dla młodzieży

dobrą mentalnie zmianą. Pani Minister przychyliła się do wniosku Rady, że prace przygotowawcze do tygodnia projektowego powinny rozpocząć się już we wrześniu, tak by zacząć zbieranie elementów potrzebnych do realizacji projektów, nie burząc przy tym porządku klasowego oraz pozwalając szkołom na zaplanowanie formy prezentacji wyników projektów. Jako że wolą resortu jest, aby wprowadzana reforma była reformą uczącą się i kroczącą, która pozwala wprowadzać zmiany stopniowo, grupy eksperckie pracują nad tym, by pewne projekty zaczęły pojawiać się już w poszczególnych przedmiotach (podobnie jak projekt społeczny, który już jest w edukacji obywatelskiej). Edukacja cyfrowa będzie również przestrzenią, w której będzie można tworzyć projekty interdyscyplinarne za pomocą narzędzi cyfrowych. Podobnie będzie na lekcjach biologii, geografii, fizyki i chemii. Działania projektowe będą dużo szersze, niż tylko wynikające z tygodnia projektowego – interdyscyplinarność, między-przedmiotowość oraz działania projektowe to przyszłość szkoły i powinny mieć dużo szerszy charakter.

c) W odniesieniu do propozycji listopadowego terminu tygodnia projektowego, w trakcie dyskusji zgłoszono przykład projektu przyrodniczego, który można przeprowadzić w listopadzie – zbadanie roślinności na terenach cmentarzy. Jednocześnie jeden z Członków Rady zaapelował do IBE PIB, aby przestrzegł ekspertów przygotowujących podstawę programową, że przyroda nie jest „śmietnikiem", do którego można wrzucać wszystko, co nie podoba się biologom, geografom, chemikom i fizykom. Dodatkowo zwrócono uwagę, że mimo iż w prezentacji przedstawiono o jedną godzinę lekcyjną przyrody więcej, to jednak jest to o jedną godzinę chemii i fizyki mniej, mimo że sumarycznie godzin lekcji przyrody jest więcej.
d) Pani Minister poinformowała, że zostały podpisane nowe ramowe plany nauczania, z których usunięto zapis mówiący, że dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, które nie uczestniczą w zajęciach drugiego języka obcego w klasach 7-8, mają uczęszczać na zajęcia praktyczno-techniczne. Z uwagi na fakt, że zajęcia praktyczno-techniczne nie są prowadzone w klasach 7-8, dzieci musiały uczestniczyć w zajęciach dla klas 5-6. Zmiany wchodzą w życie od września 2025 roku.
e) Kolejny poruszony punkt dotyczył Przyrody. W tym aspekcie Pani Minister wyraziła przekonanie, że to właśnie ten przedmiot będzie zapewniał element interdyscyplinarności. Wiele procesów zachodzących w przyrodzie, które słabo utrwalały się w pamięci uczniów, gdyż nie wiązały się wzajemnie, będzie mogło zaistnieć w jednym przedmiocie, co pozwoli zdobyć dzieciom zintegrowaną wiedzę o otaczającym ich świecie.
f) Pani Minister zwróciła uwagę, że Technika jako przedmiot powinna zmienić swój obraz z mniej teoretycznego na bardziej praktyczny. Zajęcia powinny odbywać się w blokach dwugodzinnych, aby dać szansę skończenia w klasie projektu i nie zabierania pracy do domu. Zajęcia mają dawać dzieciom wiedzę na temat ich własnych zdolności manualnych, co jest ważne przy przyszłym wyborze zawodu. W trakcie dyskusji zapytano o to, czy jeśli zajęcia mają być bardziej praktyczne, w jaki sposób zostanie to osiągnięte, skoro szkoły nie dysponują salami z odpowiednim wyposażeniem, np. kuchenką, maszyną do szycia, stołem stolarskim, imadłem. W jakim terminie jesteśmy w stanie sprawić, że odpowiednio wyposażone sale do zajęć praktyczno-technicznych będą w każdej szkole? Kolejną podniesioną kwestią jest bezpieczeństwo dzieci na takich zajęciach – które sprzęty będą bezpieczne, a które będą stanowiły zagrożenie? Jakie zasady prawne będą to regulowały? Przewodniczący Rady przypomniał, że zawarte w podstawie programowej warunki realizacji będą wskazywały konieczne do podjęcia kroki w tym zakresie.
g) W trakcie dyskusji poruszono także kwestię przedmiotu Edukacja dla Bezpieczeństwa. Przypomniano, że początkowo zespół ekspercki zaproponował włączenie zagadnień dotyczących edukacji dla bezpieczeństwa do innych przedmiotów. Pani Minister odniosła się

krytycznie do tego pomysłu z perspektywy obecnej sytuacji geopolitycznej. Dodatkowo poinformowała, że sama zmiana nazwy przedmiotu z Przysposobienia Obronnego na Edukację dla Bezpieczeństwa spowodowała napływ postulatów różnych gremiów by przywrócić przedmiot Przysposobienie Obronne. Płynie stąd wniosek, że proponując zmiany ramowych planów nauczania, IBE IB oraz Rada powinny pamiętać, jak wrażliwą kwestą jest zmiana nazwy przedmiotów szkolnych.

h) Ponadto Pani Minister – odpowiadając na pytania – poinformowała, że na razie ze strony Ministerstwa nie ma planów zmiany terminów wakacji i na pewno nie będzie takiej zmiany pod wpływem nacisków branży turystycznej. Ponadto – na pytanie o zmiany proporcji pomiędzy nauczaniem klasowo-lekcyjnym, a bardziej współczesnymi, nowoczesnymi metodami pracy z uczniami – poinformowała, że w obecnym systemie mamy dużą autonomię szkół i wiele zależy od organizacji pracy szkoły. To co resort chciałby osiągnąć, to pokazać, że można tak działać. Reforma ma być nie tylko ucząca się w tym znaczeniu, że będą się zmieniać te rzeczy, które dobrze się sprawdzą w szkołach, ale również, żeby czasami pokazać dyrektorom i nauczycielom, że coś można robić inaczej.

Członek Rady poinformował, że w związku z pracami parlamentarnego zespołu ds. transportu rowerowego oraz prac zespołu w Ministerstwie Infrastruktury będą kierowane do Rady postulaty, aby zmieniając podstawę programową przedmiotu Edukacja dla bezpieczeństwa wzmocnić kwestię edukacji rowerowej i bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jeden z członków Rady odniósł się do postulatu dotyczącego edukacji rowerowej i zapewnił, że edukacja rowerowa w szkole ma się dobrze i próba zmian w tym temacie jest niepotrzebna. Jest dużo zajęć praktycznych, które kończą się egzaminem na kartę rowerową i to daje świetne wyniki.

Z kolei jeden z Członków Rady przytoczył badania wskazujące na katastrofalne wyniki badania sprawności fizycznej dzieci i podkreślał konieczność prowadzenia zajęć W-F przez nauczycieli tego przedmiotu już w klasach 1-3. Zgodnie z wynikami badań, 80% podstawy programowej z W-F w klasach 1-3 nie jest realizowana. Obecnie uczniowie przychodzący do klas 4-tych nie mają podstawowych umiejętności ruchowych z uwagi na źle prowadzone zajęcia W-F w klasach 1-3. Kolejny głos dotyczył komentarza do lekcji W-F w klasach 7-8, który mówił, że liczba osób nieuczestniczących w zajęciach i szukających zwolnień z zajęć W-F jest tak ogromna, że przeniesienie zajęć do klas 1-3 będzie tylko z korzyścią dla uczniów.

W trakcie dalszej dyskusji powrócił argument, by W-F w klasach 1-3 prowadzony był przez nauczyciela W-F. Ponadto padła sugestia, aby dla równowagi wobec kobiet-nauczycielek wychowania wczesnoszkolnego, W-F prowadził mężczyzna. Ponadto w klasach 4-tych, gdy W-F zaczyna być prowadzony przez mężczyznę, taka zmiana jest ogromnym przeskokiem ─ zwłaszcza dla dziewczynek, które mogą się wstydzić tego, że nie potrafią poruszać się w sposób wystarczająco sprawny. Padła propozycja, aby jeszcze raz zastanowić się nad kierunkiem zmian i wprowadzeniem W-F w klasach 1-3 prowadzonego przez nauczyciela specjalistę. Przewodniczący Rady zanotował powyższą uwagę i zaproponował, aby tę kwestę przeanalizować i zorientować się, jakie są dostępne możliwości zaradcze, tym bardziej, że padały pytania o przyczynę sytuacji, w której 80% podstawy programowej z W-F w klasach 1-3 nie jest realizowana (czy jest to związane z nadmiarem innych obowiązków nauczyciela, brakiem odpowiednich warunków, złym przygotowaniem nauczycieli?). Dodatkowo jeden z Członków Rady zgłosił postulat do ekspertów przygotowujących podstawę programową z W-F, aby spojrzeli na te zajęcia też pod innym kątem – nie muszą to być jedynie zajęcia w sali gimnastycznej czy klubie sportowym, mogą to być też biegi na orientację, biegi z mapą, uczące współpracy i wytrzymałości, co może uatrakcyjnić zajęcia dla wielu dzieci.

Po zakończeniu dyskusji Przewodniczący Rady odczytał na głos propozycję stanowiska Rady przygotowaną przez Prezydium Rady. Członkowie Rady omówili proponowane zapisy stanowiska

Rady i zaproponowali modyfikację niektórych z nich. Przewodniczący Rady zarządził głosowanie nad w ten sposób zmodyfikowanym projektem stanowiska Rady. Za przyjęciem stanowiska Rady w sprawie projektu ramowych planów nauczania głosowało 15 Członków Rady. Przeciw głosowało 0 Członków Rady. 4 Członków Rady wstrzymało się od głosu. W wyniku głosowania Rada przyjęła zaproponowane stanowisko w sprawie projektu ramowych planów nauczania.

4. Założenia i kierunki zmian w zakresie realizacji funkcji wychowawczej szkoły – dr Kinga Białek

Prezentacja pt. „Założenia i kierunki zmian w zakresie realizacji funkcji wychowawczej szkoły" została udostępniona Członkom Rady na dysku wspólnym. Podczas dyskusji padły następujące kwestie odnośnie do rekomendacji zespołu eksperckiego – materiału zawartego w prezentacji:

a) Z badań opinii profesji nauczyciela wynika postulat młodych nauczycieli o ich niewystarczającym przygotowaniu do działań wychowawczych i o potrzebie wzmocnienia doskonalenia. Szansą na wzmocnienie roli wychowawcy jest wsparcie osób realizujących to zadanie poprzez kształcenie wychowawców, tworzenie banków dobrych pomysłów i dobrych praktyk.
b) Z badań IBE PIB wynika, że 70% nauczycieli deklarowało, że woli samemu przygotowywać się do zajęć, niż współpracować przy tym z innym nauczycielem. Jak w takim razie mają uczyć współpracy, jeśli sami jej nie realizują? Należy planować działania wspierające doskonalenie w tej dziedzinie.
c) Zwrócono uwagę na problem wypalenia zawodowego nauczycieli w polskiej szkole. W badaniach widoczny jest bardzo niski poziom satysfakcji zawodowej nauczycieli.
d) Poruszono kwestię samorządów uczniowskich, które w szkołach nie funkcjonują – są raczej martwym bytem, a mogłyby pełnić ważną rolę wychowawczą.
e) Coraz mniej jest chętnych na kierunki pedagogiczne tzw. nauczycielskie. Powodem tego są warunki ekonomiczne.
f) Zgłoszono uwagę, że Rada powinna zawrzeć w rekomendacji, aby nauczyciel-wychowawca miał dostęp do profesjonalnej pomocy mentora nauczycielskiego. Wychowawca jest często pierwszym kontaktem dla ucznia z trudnymi problemami, które czasem przerastają nauczyciela i bez superwizji nauczyciel może sobie z nimi nie poradzić. Konieczne jest stworzenie systemu pomocy oraz doskonalenia nauczycieli w pełnieniu funkcji wychowawczej.
g) Należy pomyśleć o obudowaniu narzędziowym poruszanych w prezentacji kwestii, tak by realnie mogłyby być wprowadzone w życie, a nie jedynie istnieć w opisie.

5. Projekt części ogólnej podstawy programowej

Przewodniczący Rady podziękował tym Członkom Rady, którzy przesłali swoje uwagi do przedstawionej pierwszej wersji części ogólnej podstawy programowej. Odbyła się kierunkowa dyskusja. W jednym z głosów przedstawiono stanowisko Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Jej Przedstawicielka poinformowała, że wszystkie uwagi do projektu części ogólnej podstawy programowej przesłała członkom Rady w dwóch odrębnych plikach kilka dni przed posiedzeniem Rady. Liczba tych uwag jest na tyle duża, a same uwagi są na tyle istotne, że budzą zastrzeżenia co do takiego kształtu projektu części ogólnej podstawy programowej.

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego w IBE PIB podziękował za nadesłane uwagi, podkreślając ich merytoryczną wartość, która pomoże przygotować lepszą kolejną wersję dokumentu. Po zakończeniu dyskusji Przewodniczący Rady odczytał na głos propozycję stanowiska Rady przygotowaną przez Prezydium Rady oraz zarządził głosowanie. Za przyjęciem stanowiska Rady w

sprawie części ogólnej podstawy programowej głosowało 10 Członków Rady, przeciw głosowało 4 Członków Rady, 3 Członków Rady wstrzymało się od głosu. W wyniku głosowania Rada przyjęła zaproponowane stanowisko.

1. **Zakończenie obrad**

Przewodniczący Rady podziękował Członkom Rady za dyskusję i zaangażowanie w prace Rady. Poinformował też, że kolejne posiedzenie Rady planowane jest za 3 tygodnie i na tym zakończył posiedzenie Rady.

Treść przyjętych stanowisk Rady została udostępniona Członkom Rady w przesłanych materiałach.

prof. dr hab. Zbigniew Marciniak

Przewodniczący Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty

im. Komisji Edukacji Narodowej

Protokół sporządzili:

Joanna Lewczuk
Marcin Marciniak-Mierzejewski
Agnieszka Rybińska
Elżbieta Strzemieczna